

Humanismi on talouskasvua tärkeämpää

Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko on päättänyt, että Turun yliopiston koulutusvastuisiin lisätään kone- ja materiaalitekniikan diplomi-insinöörikoulutus. Koulutuksen on tarkoitus alkaa vuonna 2020. (TS 11.7.).

Tämä on hyvä uutinen Suomelle ja erityisesti Lounais-Suomen työ- ja elinkeinoelämälle. Turun kaupunginjohtaja Minna Arve toteaa saman lehden artikkelissa seuraavasti: ”Tutkimus, tuotekehitys ja yliopiston kouluttamat osajat kasvattavat edelleen alueen elinvoimaa ja houkuttelevuutta.” Näin varmasti on.

Mutta miksi yhteiskunnan päättäjät, yliopiston rehtorit ja professorit eivät liiemmin tuo esiin humanististen ja yhteiskunnallisten tieteiden tai oppiaineiden aseman ja vaikutusvallan oleellista heikentymistä suomalaisissa yliopistoissa ja kouluissa?

Mihin on kadonnut laaja-alaista humboldtilaista sivistystä vaaliva akateeminen etujoukko, joka saisi ihmisyyden olemuksen moninaisuutta vaativan äänensä kuuluviin?

Filosofien ja uskonnollisten johtajien ajatuksia kyllä lainataan mielellään juhlapuheissa. Mutta muutoin niillä ei valitettavasti näytä olevan riittävän merkittävää painoarvoa teknologiaa korostavien ja markkinoiden kasvukäyriä tujottavien ihmisten mielissä ja toimissa.

Ylioppilaskirjoitustenkin pisteytysjärjestelmän mukaisesti opiskelija saa kemiaa enemmän

män pisteitä kuin filosofiasta, jos hän hakee esimerkiksi opiskelemaan oikeustiedettä!

Tämä yhtenä tosiasiana paljastaa ajan hengen humanismin vastaisen luonteen. Ihminen ja yhteiskunta eivät

toimi hyvin, jos vain niiden tiettyistä osista pidetään huolta. Nykyajan liiallisesta teknologista ja taloudellista intressiä korostavasta toiminnasta ei seuraa hyvää yhteiskunnalle ja sen jäsenille.

Vaikka tarvitsemme vankkaa teknologista osaamista ja kehittyviä luonnontieteitä, niin ilman humanistista ja yhteiskunnallista sivistystä emme tule selviämään niistä haasteista, joita monikulttuu-

rinen yhteiskunta tulee meiltä edellyttämään.

Varsin vaikutusvaltainen, Suomessakin tieteiden akateemikon arvonimen saanut, Chicagon yliopiston laji ja etiikan pro-

fessori Martha C. Nussbaum (1947-) varoittaa meitä kirjassaan *Talouskasvua tärkeämpää: Miksi demokratia tarvitsee humanistista sivistystä* (2011) talouden talutusnuorassa kulkemisesta.

Hän väittää humanistisen sivistyksen olevan edellytys toimivalle demokratialle ja oikeudenmukaiselle maailmanjärjestykselle. Nussbaumin mukaan lyhytnäköinen keskittyminen vain aineellista hyötyä tuottaviin taitoihin jätää edellytyksiä arvostella vallanpitäjiä.

Lisäksi se vähentää myötätuntoa syrjäytyneitä kohtaan ja heikentää kykyä ratkaista monimutkaisia maailmanlaajuisia ongelmia.

Harvardin yliopiston rehtori Drew Faust kirjoittaa artikkelissaan *The University's Crisis of Purpose* (2009): ”Akateeminen sivistys voi antaa yksilöille ja yhteiskunnille näkemyksen syvyyttä ja avaruutta, johon väistämättä likinäköinen aikalaiskatsanto ei yllä. Ihmiset tarvitsevat merkitystä, ymmärrystä ja näkemystä siinä missä työpaikkojakin. On väärin kysyä, onko meillä niukkuuden aikana varaa uskoa tällaiseen tehtävään. Pitää kysyä, onko meillä varaa olla uskomatta siihen.”

Tekniikka ja talous ovat toki tärkeitä asioita, mutta humanismi on kuitenkin niitäkin tärkeämpää.

Matti Taneli

KT, FM, TM,
lukion lehtori ja pappi
Turku

Ylioppilaskirjoitustenkin pisteytysjärjestelmän mukaisesti opiskelija saa kemiaa enemmän pisteitä kuin filosofiasta, jos hän hakee esimerkiksi opiskelemaan oikeustiedettä. Tämä yhtenä tosiasiana paljastaa ajan hengen humanismin vastaisen luonteen, kirjoittaja toteaa.

TS 24.7.2019